

पर्यावरणपूरक सण साजरे करण्याच्या
अनुषंगाने शासनास शिफारशी
करण्याकरिता तांत्रिक समिती गठित
करण्याबाबत..

महाराष्ट्र शासन
पर्यावरण व वातावरणीय बदल विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: याचिका-२०२२/प्र.क्र.२०/तां.क.३
नवीन प्रशासकीय इमारत, १५ वा मजला
मंत्रालय, मुंबई – ४०० ०३२.
दिनांक – २४/०७/२०२३.

वाचा –

- १) केंद्रिय प्रदूषण नियंत्रण मंडळाच्या दिनांक १२/०५/२०२० रोजीच्या मार्गदर्शक सूचना.
- २) मा. उच्च न्यायालय, मुंबई (नागपूर खंडपीठ) येथे दाखल *Suo Motu* जनहीत याचिका क्र. ०३/२०२१.
- ३) मा. मुख्यमंत्री यांचे अध्यक्षतेखाली दिनांक १७/०५/२०२३ रोजी आयोजित बैठकीचे इतिवृत्त.

प्रस्तावना –

सणांचे साजरीकरण विशेषत: सार्वजनिक स्तरावर होणारे सणांचे साजरीकरण हे मानव समूहाचे निसर्गाशी असलेले अनुबंध दृढ करत असते. पण अलिकडे सणांच्या साजरीकरणातून जाणते-अजाणतेपणी काही वैला निसर्गाच्या जल व हवा या प्रमुख घटकांचे होणारे प्रदूषण सर्व मानवी समाजासाठी हानिकारक ठरत आहे. पर्यावरण विषयक विविध कायदे व त्या कायद्यांची अंमलबजावणी ही व्यापक जनहितार्थ असून त्यासाठी प्रत्येकाचा सहभाग असणे आवश्यक आहे. दरम्यान, मा. उच्च न्यायालय, नागपूर खंडपीठ येथे दाखल *Suo Motu* जनहीत याचिका क्र. ०३/२०२१ मध्ये मा. न्यायालयाने दिलेल्या निर्देशांनुसार केंद्रिय प्रदूषण नियंत्रण मंडळाच्या दिनांक १२/०५/२०२३ रोजीच्या मार्गदर्शक सूचनांच्या धर्तीवर पर्यावरणपूरक सण साजरे करण्याच्या अनुषंगाने धोरणाचा मसुदा तयार करण्यासाठी समिती गठित करण्यात आली होती. सदर समितीने धोरणाचा मसुदा शासनास सादर केला आहे. तसेच प्रदूषण कमी करण्यासाठी व पर्यावरणपूरक पद्धतीने सण साजरे करण्यासाठी तांत्रिक अहवाल सादर करण्याकरिता तांत्रिक समिती गठित करण्यात आली होती. सदर समितीने आपला अहवाल शासनास सादर केला आहे. दरम्यान, पर्यावरणपूरक सण साजरे करण्याच्या अनुषंगाने मा. मुख्यमंत्री यांच्याकडे दि. १७/०५/२०२३ रोजी बैठक आयोजित करण्यात आली होती. सदर बैठकीमध्ये मा. मुख्यमंत्री यांनी दिलेल्या निर्देशांनुसार तांत्रिक समिती गठित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय –

पर्यावरणपूरक सण साजरे करण्याच्या अनुषंगाने मा. मुख्यमंत्री यांच्याकडे दि. १७/०५/२०२३ रोजी बैठक आयोजित करण्यात आली होती. सदर बैठकीमध्ये मा. मुख्यमंत्री यांनी दिलेल्या निर्देशांनुसार खालील तांत्रिक समिती गठित करण्यात येत आहे –

अ.क्र.	पदनाम	
१.	मा. मुख्य सचिव	अध्यक्ष
२.	प्रधान सचिव, जलसंपदा विभाग	सदस्य
३.	अपर मुख्य सचिव, ग्रामविकास विभाग	सदस्य
४.	प्रधान सचिव, पर्यावरण व वातावरणीय बदल विभाग	सदस्य
५.	प्रधान सचिव, नगरविकास विभाग	सदस्य
६.	प्रधान सचिव, विधी व न्याय विभाग	सदस्य
७.	आय.आय.टी मुंबई, राष्ट्रीय पर्यावरण अभियांत्रिकी संशोधन संस्था यांचे प्रत्येकी एक प्रतिनिधी	तांत्रिक तज्ज्ञ
८.	डॉ.शारद काळे	तांत्रिक तज्ज्ञ
९.	डॉ. यशवंत सोनटक्के	तांत्रिक तज्ज्ञ (पर्यावरण)
१०.	डॉ. अजय देशपांडे	तांत्रिक तज्ज्ञ
११.	सदस्य सचिव, महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ	सदस्य सचिव
१२.	सहसंचालक (जल प्रदूषण नियंत्रण), महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ	संयोजक

समितीची कार्ये –

- प्लास्टर ऑफ पॅरिसच्या मुर्तीमधील प्रदूषणकारी घटक कमी करण्याच्या शक्यतेची पडताळणी करून पुढील तीन महिन्यात याबाबतचा प्राथमिक अहवाल सादर करणे.
- केंद्रिय प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने दिनांक १२/०५/२०२० रोजी निर्गमित केलेल्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार पर्यावरणपूरक उत्सव साजरे करण्याच्या अनुषंगाने गठित केलेल्या समितीने सादर केलेल्या धोरणाच्या मसूद्याचे पुनर्विलोकन करून सदर धोरणाची अंमलबजावणी करण्याकरिता शासनास शिफारशी सादर करणे.
- प्रदूषण कमी करण्यासाठी व पर्यावरणपूरक पद्धतीने सण साजरे करण्याबाबत तांत्रिक समितीने सादर केलेल्या अहवालाच्या अनुषंगाने शासनास शिफारशी करणे.

४) पर्यावरणपूरक उत्सव साजरे करण्यास्तव अन्य बाबी / मुद्यांच्या अनुषंगाने शिफारस करणे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतरथळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२३०७२४९७२८३७४९०४ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(विशाल मदने)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२.
२. मा. उपमुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२.
३. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई-३२.
४. अपर मुख्य सचिव, ग्रामविकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
५. प्रधान सचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
६. प्रधान सचिव, नगरविकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
७. प्रधान सचिव, विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
८. शासनाचे सर्व अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२.
९. सदरस्य सचिव, महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ, सायन, मुंबई.
१०. मा. सर्व मंत्री / मा. राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव.
११. संचालक, आय.आय.टी मुंबई.
१२. संचालक, राष्ट्रीय पर्यावरण अभियांत्रिकी संशोधन संस्था, नागपूर.
१३. डॉ.शारद काळे.
१४. डॉ. यशवंत सोनटक्के.
१५. डॉ. अजय देशपांडे.
१६. निवडनस्ती.